

PRZECIWDZIAŁANIE PRANIU BRUDNYCH PIENIĘDZY I FINANSOWANIU TERRORYZMU W POLSKIM PORZĄDKU PRAWNYM

Counteracting money laundering and terrorist financing in the Polish legal order

ABSTRACT

The aim of this publication is to confront the methods of money laundering and terrorist financing with meeting them available in Poland. The considerations are based on a description of modern money laundering methods used all over the world as well as modern methods of financing terrorism. The key to the confrontation is to demonstrate the methods of counteracting these crimes used in Poland, to assess their effectiveness compared to other countries, and ultimately to demonstrate that they require constant improvement and adaptation to the indicated methods of committing crimes in order to optimize the functioning of the anti-money laundering and terrorist financing system.

Keywords: money laundering – terrorist financing – methods of combating money laundering – methods of fighting terrorist financing

JEL Classification: H72, H79, K39

1. UWAGI WSTĘPNE

W polskim porządku prawnym funkcjonuje definicja legalna prania pieniędzy to czyn określony w art. 299 k.k.¹ Do definicji ujętej we wspomnianej ustawie odsyła bowiem art. 2 pkt 14 u.p.p.p.² Natomiast finansowanie terroryzmu w polskim porządku prawnym jest natomiast definiowane jako przestępstwo z art. 165a k.k. W polskim porządku prawnym system przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu tworzą: Generalny Inspektorat Informacji Finansowej, instytucje obowiązane oraz jednostki współpracujące³. System ten w głównej mierze oparty jest na rozwiązaniach prawa unijnego, lecz nie zaimplementowanych w pełni⁴. Tezą do udowodnienia w niniejszej pracy jest twierdzenie, iż w polskim porządku prawnym środki przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu powinny być ciągle dostosowywane do zmian w otoczeniu gospodarczym. Temat ten jest niezmiernie interesujący z racji na ustawę o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy uchwaloną w 2018 r., jak i problematykę coraz nowszych metod prania brudnych pieniędzy i finansowania terroryzmu.

zmu. Akty prawa unijnego i prawa krajowego muszą być zatem ulepszone by sprostać zmianom w sposobie prania pieniędzy. Celem niniejszej pracy jest przedstawienie metod stosowanych do prania brudnych pieniędzy oraz finansowania terroryzmu oraz środków im przeciwdziałania, oceny ich skuteczności.

2. WYJAŚNIENIE ZJAWISK

Pranie brudnych pieniędzy zostało zdefiniowane w art. 299 k.k. jako przyjmowanie, przekazywanie lub wywożenie za granicę, pomaganie do przenoszenia własności lub posiadania albo podejmowanie innych czynności, które mogą udaremnić lub znacznie utrudnić stwierdzenie przestępnego pochodzenia lub miejsca umieszczenia: środków płatniczych, instrumentów finansowych, papierów wartościowych, wartości dewizowych, praw majątkowych lub innego mienia ruchomego lub nieruchomości, pochodzących z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego⁵. W nauce przyjmuje się prostszą definicję, zgodnie z którą pranie pieniędzy opisywane jest jako działania mające na celu wprowadzenie do legalnego obrotu pieniędzy lub innych wartości majątkowych pozyskanych z nielegalnych źródeł bądź służących do finansowania nielegalnej działalności⁶.

Zjawisko prania brudnych pieniędzy jest procesem złożonym, wykorzystującym wiele różnych metod do osiągnięcia produktu finalnego – czyli wprowadzonych do legalnego

1 Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1444), dalej jako: „k.k.”.

2 Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o Przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu ((Dz.U. z 2020 r. poz. 971), dalej jako u.p.p.p.

3 Ibidem, s. 62

4 W. Kapica *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Praktyczny przewodnik*. WKP 2018 roz. 1.2. – *Unia Europejska*

5 Art. 299 Kodeks Karny

6 <https://kruczek.pl/pranie-brudnych-pieniedzy/> (6.05.2020)

obrotu nielegalnych środków finansowych. Pranie brudnych pieniędzy sprowadza się do trzech faz, tj. lokowania, nawarstwiania oraz integracji⁷. W fazie lokowania należy wprowadzić do legalnego obiegu środki finansowe. Druga faza, a więc nawarstwianie polega na stopniowym zwiększaniu liczby transakcji finansowych tak by niemożliwe było ustalenie faktycznego źródła pieniędzy. Ostatnia faza z kolei polega na prawnym i ekonomicznym uzasadnieniu pojawienia się znacznych dochodów⁸.

Pierwsza faza, czyli lokowanie jest fazą o tyle utrudnioną, że w wielu państwach istnieje obowiązek rejestracji transakcji przekraczających określoną kwotę. Najprostszą metodą obejścia tej restrykcji jest tzw. *smurfing* polegający na wynajęciu określonych osób np. bezdomnych lub studentów, którzy dokonują odpłatnie otwarcia szeregu rachunków w różnych bankach i wpłacają na nie sumy poniżej sumy granicznej. Równie często wykorzystuje się tzw. *blending* polegający na mieszaniu brudnych pieniędzy z czystymi. Wykorzystuje się do niego obiekty z dużym, trudnym do ustalenia przepływem gotówki np. hotele, kasyna, pralnie. Dwie z kolei znacznie trudniejsze do kontrolowania metody to *refining* i podziemna bankowość. Pierwsza opiera się na wymianie banknotów z mniejszymi nominałami na większe m.in. poprzez kasyna czy kantory. Podziemna bankowość natomiast to rozwijana głównie w Azji metoda polegająca na powierzeniu kapitałów pewnej osobie w danym kraju i odzyskanie ich od innej osoby w innym kraju, co uniemożliwia jakąkolwiek kontrolę przepływu tych środków. Niestety katalog metod prania brudnych pieniędzy w tej fazie nie jest katalogiem zamkniętym i uzależniony jest od pomysłowości przestępców, która jest nieograniczona i zakłada nawet możliwość wyprania pieniędzy poprzez nadpłatę podatku⁹.

Druga faza, a więc nawarstwianie polega na „zacieraniu śladów” po przepływie środków pieniężnych. Nawarstwiająca się na siebie transakcje z czasem uniemożliwiają określenie rzeczywistego źródła pochodzenia danych środków pieniężnych. W praktyce operacje w tej fazie opierają się na serii przelewów następujących po sobie oraz konwersji środków. Najczęściej do tych przelewów stosuje się elektroniczny system SWIFT¹⁰, który powoli zostaje zastąpiony przez system BLIK. Oba opierają się na możliwości szybkiego, w miarę anonimowego dokonywania przelewów¹¹.

W trzeciej fazie, czyli integracji kluczowe jest uzasadnienie prawne i ekonomiczne pojawienia się znacznych dochodów. Jedną z metod jest *loan back*, a więc kredyt dla siebie, w którym firma znajdująca się pod kontrolą przestępców zaciąga kredyt, który spłacany jest z czyszczonych środków. Dla dodatkowego bezpieczeństwa spłacany jest najczęściej w formie depozytu w innym banku. Opierającą się na umowie pożyczki jest również metoda udzielania pożyczki na dogodnych warunkach przez osoby piorące pieniądze. Praniu pieniędzy w tej fazie służą również upadające przedsiębiorstwa, które najczęściej nie pytają skąd pocho-

dzi kapitał ożywiający ich działalność. Najpowszechniejszy jest jednak zakup środków trwałych takich jak nieruchomości czy dzieła sztuki. Zakupione mienie jest następnie sprzedawane, a pieniądze uzyskane ze sprzedaży są wyprane¹².

Z prania brudnych pieniędzy płynie wiele zagrożeń, zarówno dla stabilności kraju jak i bezpieczeństwa obywateli. Przede wszystkim środki wyprane najczęściej służą rozwojowi zorganizowanych grup przestępczych i finansują popełnianie kolejnych przestępstw. Jednym z przestępstw najczęściej *stricte* związanych z procederem prania pieniędzy jest korupcja¹³. Wyprane środki służą grupom przestępczym finansowaniu wysoko postawionych osób, przez co umacniają swoją pozycję czego przykładem może być udzielania korzyści majątkowych o wartości co najmniej 170 tys. zł w zamian za bezprawne wywarcie wpływu na decyzje zarządu spółki z udziałem Skarbu Państwa oraz obietnicy udzielenia korzyści majątkowej w kwocie 1 mln zł i udzielenia korzyści w kwocie co najmniej 500 tys. zł w zamian za pośrednictwo w załatwieniu spraw w instytucjach państwowych. Jedną z wymienionych spraw było wywarcie wpływu na decyzję Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dotyczącą umorzenia postępowania w sprawie wpisania budynku dawnego hotelu Cracovia do rejestru zabytków¹⁴. Kolejnym zagrożeniem płynącym z prania brudnych pieniędzy jest rozwijanie nielegalnych kasyn czy obrotu środkami odurzającymi.

By odpowiednio zdefiniować finansowanie terroryzmu najpierw należy zdefiniować terroryzm, mianowicie Terroryzm to umotywowane ideologicznie, planowane i zorganizowane działania pojedynczych osób lub grup. Ich skutkiem jest naruszenie istniejącego porządku prawnego, podjęte w celu wymuszenia określonych zachowań i świadczeń od władzy i całego społeczeństwa, przy czym często efektem ubocznym jest naruszenie dobra osób postronnych. Terroryzm realizowany jest z całą bezwzględnością, za pomocą przemocy fizycznej czy użycia broni i ładunków wybuchowych. Działania te podejmowane są głównie w celu nadania im rozgłosu i wywołania lęku oraz paniki w społeczeństwie¹⁵. Finansowanie terroryzmu natomiast oznacza bezpośrednie lub pośrednie dostarczanie lub gromadzenie środków finansowych wszelkimi sposobami z zamiarem ich użycia lub ze świadomością, że mają zostać użyte, w całości lub w części, w celu popełnienia któregośkolwiek z przestępstw określonych w art. 1-4 decyzji ramowej Rady 2002/475/WSiSW¹⁶.

Grupy terrorystyczne mają wiele metod by pozyskać środki finansowe na swoją działalność. Jedną z powszechniejszych metod finansowania terroryzmu powoływanych w raportach Financial Action Task Force jest oszustwo przy użyciu kart kredytowych¹⁷. Chodzi tu przede wszystkim o przestępstwa związane z dokonywaniem zakupów – za

12 M. Mazur *Penalizacja Prania Pieniędzy*, Warszawa 2014, s. 61-64

13 Ministerstwo Finansów *Krajowa Ocena Ryzyka Prania Pieniędzy Oraz Finansowania Terroryzmu*, Warszawa 2019, s. 82

14 <https://krakow.naszemiasto.pl/krakow-dawny-hotel-cracovia-mial-zmienic-sie-w-galerie/ar/c3-4352179> (6.05.2020)

15 <http://www.unic.un.org.pl/terroryzm/definicje.php> (6.05.2020)

16 Ministerstwo Finansów *Krajowa...* s. 56

17 FATF-GAFI Report – Terrorist Financing, FATF, luty 2008 r., s. 17-18

7 M. Mazur *Penalizacja Prania Pieniędzy*, Warszawa 2014, s. 54-64

8 Ibidem, s. 55, 59, 61

9 Ibidem, s. 55-59

10 Ibidem, s. 59

11 <https://zaufanatrzeciastrona.pl/post/facebook-blik-gadu-gadu-bitbay-i-stado-nieswiadomych-mulow/> (6.05.2020)

pośrednictwem Internetu lub telefonu – przy wykorzystaniu nieuczciwie pozyskanych danych karty kredytowej innej osoby. Finansowanie działalności terrorystycznej jest również znaczące poprzez wsparcie i fundusze od i za pośrednictwem legalnych podmiotów, w tym z dochodów z działalności gospodarczej podmiotów gospodarczych, donacji od grup etnicznych z których pochodzą ich członkowie, z wynagrodzenia za pracę członków lub popleczników tych grup, sprzedaży lub wynajęcia nieruchomości, pozyskiwania kredytów i/lub pożyczek i materialnej pomocy od rodziny, ze zbiorów charytatywnych lub subsydiów rządowych, oszczędności bądź zasiłków ich członków lub popleczników¹⁸. Działalność terrorystyczna może być również finansowana ze środków pochodzących z legalnej działalności gospodarczej, przede wszystkim z tych sektorów gospodarki, w których przy rozpoczęciu działalności nie ma wymagań formalnych kwalifikacji i w których rozpoczęcie działalności nie wymaga znaczących inwestycji¹⁹. Ponadto terrorystyczny jest z handlu narkotykami oraz kradzionymi dziełami sztuki, porwań, wymuszeń, czy innych przestępstw mających na celu pozyskanie środków pieniężnych.

3. SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU BRUDNYCH PIENIĘDZY I FINANSOWANIU TERRORYZMU

W Polsce podstawowym aktem odnoszącym się do przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu jest ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Zgodnie z nią organami administracji rządowej właściwymi w sprawach przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, są: minister właściwy do spraw finansów publicznych, jako naczelny organ informacji finansowej oraz Generalny Inspektor Informacji Finansowej.

Do zadań GIIF należy przetwarzanie informacji w trybie określonym w ustawie oraz podejmowanie działań w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. W szczególności są to m.in. analizowanie informacji dotyczących wartości majątkowych, co do których Generalny Inspektor powziął podejrzenia, że mają one związek z przestępstwem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, przeprowadzanie procedury wstrzymania transakcji lub blokady rachunku, żądanie przekazania informacji o transakcjach i ich udostępnianie, przekazywanie uprawnionym organom informacji i dokumentów uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa, wymianę informacji z jednostkami współpracującymi. Dodatkowo jednym z istotnych zadań GIIF jest wymiana informacji z zagranicznymi odpowiednikami – Jednostkami analityki finansowej, ma to na celu ułatwienie przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy i finansowaniu terroryzmu na arenie międzynarodowej. Współpraca ta opiera się na zasadzie wzajemności, uzasadnianiu zapytania w odniesieniu do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu czy przekazywaniu dostępnych informacji i podmiotów w nich zaangażowanych. Na uzasadniony wniosek zagranicznej JAF, GIIF może zezwolić na przekazanie udostępnionych przez niego informacji innym

organom na wykorzystanie tych informacji do celów innych niż związane z zadaniami jednostek analityki finansowej jak i sam na zasadzie wzajemności może o to wnioskować. Istotnym uprawnieniem GIIF w kontekście współpracy międzynarodowej jest możliwość zażądania wstrzymania transakcji lub blokady rachunku na uzasadniony wniosek zagranicznej JAF. GIIF upoważniony jest również do wymienienia informacji z organami innych państw, instytucjami zagranicznymi jak i międzynarodowymi organizacjami czy podmiotami z sektora prywatnego. „Ważną rolę pomocniczą odgrywa Komitet Bezpieczeństwa Finansowego, pełniący funkcję opiniodawczą i doradcą przy GIIF w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. KBF m. in. opiniuje krajową ocenę ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu i strategię zawierającą plan działań mających na celu ograniczenie ryzyka związanego z tymi przestępstwami²⁰”

Zgodnie z ustawą z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, instytucjami obowiązany są m.in. banki krajowe, oddziały banków zagranicznych, oddziały instytucji kredytowych, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa, krajowe instytucje płatnicze, krajowe instytucje pieniądza elektronicznego, firmy inwestycyjne, banki powiernicze, spółki prowadzącej rynek regulowany, fundusze inwestycyjne, Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. czy pośrednicy w obrocie nieruchomościami. Jest to obszerny katalog znajdujący się w art. 2 ust. 1 u.p.p.p. Instytucje te są niezmiernie istotne dla systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, ponieważ ustawa nakłada na wskazane podmioty instytucje obowiązek stosowania wobec swoich klientów środków bezpieczeństwa finansowego. Obowiązane instytucje muszą zastosować środki bezpieczeństwa finansowego w przypadku: nawiązywania stosunków gospodarczych, przeprowadzania transakcji okazjonalnej o równowartości 15 000 EUR lub większej, (bez względu na to czy jest to pojedyncza operacja czy kilka operacji, które wydają się być ze sobą powiązane), lub która stanowi transfer środków pieniężnych, wskazany w art. 3 pkt 9 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2015/847, na kwotę przekraczającą równowartość 1 000 EUR, przeprowadzania gotówkowej transakcji okazjonalnej o równowartości 10 000 EUR lub większej. Muszą je również zastosować w przypadku ww. przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, przyjmujących lub dokonujących płatności za towary w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 000 EUR, obstawiania stawek oraz odbioru wygranych o równowartości 2 000 EUR lub większej. Wyżej wymienione podmioty prowadzące działalność w zakresie gier losowych, zakładów wzajemnych, gier w karty i gier na automatach, obowiązane są do zastosowania środków bezpieczeństwa w przypadku podejrzenia prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu oraz wątpliwości co do prawdziwości lub kompletności dotychczas uzyskanych danych identyfikacyjnych klienta.²¹

18 Ministerstwo Finansów *Krajowa...* s. 216

19 Ibidem s. 217

20 Ibidem s. 69

21 Ministerstwo Finansów *Krajowa...* s. 73

Instytucje obowiązane stosują uproszczone bądź wzmożone środki bezpieczeństwa zależnie od stopnia ryzyka występowania. Ponadto instytucje obowiązane do stosowania przepisów jak i opracowania i wdrażania wewnętrznej procedury anonimowego zgłaszania przez pracowników lub inne osoby wykonujące czynności na rzecz instytucji obowiązanej, rzeczywistych lub potencjalnych naruszeń przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Ustawa obowiązuje również instytucje obowiązane do przekazania informacji do Generalnego Inspektora Informacji Finansowej o wszelkich transakcjach ponad progowych czyli w głównej mierze transakcji przekraczających kwotę 15000 euro. Ponadto instytucje obowiązane zmuszone są do zgłaszania przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia, że transakcja lub wartości majątkowe mogą mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu. W tej sytuacji instytucja nie przeprowadza transakcji do 24h od potwierdzenia przyjęcia powiadomienia. Na żądanie GIIF instytucje obowiązane dokonują zablokowania rachunków, bądź wstrzymania transakcji na okres wskazany w żądaniu, jednak nie dłuższy niż 96 godzin licząc od daty i godziny wskazanych w potwierdzeniu przyjęcia zawiadomienia.²² Instytucje obowiązane blokują rachunki lub wstrzymują transakcje również w związku z postanowieniem prokuratora wydanym w tym zakresie na podstawie przepisów ustawy wtedy jednak nie dłużej niż na sześć miesięcy. Ponadto GIIF może żądać udzielenia wszelkich informacji niezbędnych do przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w tym dotyczące klientów, przeprowadzonych transakcji, rodzaju, wysokości i miejsca przechowywania wartości majątkowych, stosowania środka bezpieczeństwa finansowego, adresów IP jak i monitoringu wskazanych stosunków gospodarczych czy transakcji okazjonalnych. Instytucje te poddawane są pełnej kontroli względem przestrzegania przepisów ustawy poprzez m.in. Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, prezesa Narodowego Banku Polskiego, czy Komisji Nadzoru Finansowego, a naruszenie obowiązków wiąże się m.in. z karą pieniężną, zakazem wykonywania działalności regulowanej, do lat trzech, oraz wykreślenie z rejestru działalności regulowanej czy nakazie zaprzestania podejmowania przez instytucję obowiązaną określonych czynności²³.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy przez jednostki współpracujące rozumie się: organy administracji rządowej, organy jednostek samorządu terytorialnego oraz inne państwowe lub samorządowe jednostki organizacyjne, a także Narodowy Bank Polski, Komisję Nadzoru Finansowego i Najwyższą Izbę Kontroli²⁴. Na wniosek GIIF przekazują oni posiadane informacje i dokumenty. Ponadto niezwłocznie powiadamiają one o podejrzeniu popełnienia przestępstw z art. 299 i 165a k.k. oraz opracowują instrukcję postępowania w danych przypadkach. Dodatkowo GIIF, w terminie nie późniejszym niż trzydzieści dni, informuje ABW, CBA, Policję, Żandarmerię Wojskową i Straż Graniczną o okolicznościach wskazujących na związek pomiędzy

informacjami zawartymi w powiadomieniach a informacjami otrzymanymi od instytucji obowiązanych, dotyczących: okoliczności, które mogą wskazywać na podejrzenie popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, przypadkach powzięcia uzasadnionego podejrzenia, że określona transakcja lub określone wartości majątkowe mogą mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu czy zawiadomienia właściwego prokuratora o przypadku powzięcia uzasadnionego podejrzenia, że wartości majątkowe będące przedmiotem transakcji lub zgromadzone na rachunku pochodzą z przestępstwa innego niż przestępstwo prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu lub z przestępstwa skarbowego albo mają związek z przestępstwem innym niż przestępstwo prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu lub z przestępstwem skarbowym²⁵. GIIF na pisemny i uzasadniony wniosek m.in. Komendanta Głównego Policji, Komendanta CBŚ, Komendanta głównego Żandarmerii Wojskowej, szefa CBA czy Przewodniczącego KNF przekazuje posiadane informacje z wyłączeniem sytuacji, w której udostępnienie tych informacji mogłoby „negatywnie wpłynąć na proces analizowania przez GIIF informacji dotyczących wartości majątkowych, co do których powzięto podejrzenie, że mogą mieć związek z przestępstwem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu lub narazić na niewspółmierną szkodę osobę fizyczną lub prawną²⁶”. Ustawa o przeciwdziałaniu praniu brudnych pieniędzy obowiązuje prokuratorów do informowania GIIF o wydaniu postanowienia o: blokadzie rachunku lub wstrzymaniu transakcji, wszczęciu postępowania, przedstawieniu zarzutu, wniesieniu aktu oskarżenia²⁷. Mają oni również obowiązek poinformowania GIIF w terminie nie przekraczającym trzydziści dni. Termin ten biegnie od otrzymania zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa z art. 299 bądź 165a k.k. o wydaniu postanowienia w przedmiocie blokady rachunku lub wstrzymania transakcji, zawieszeniu postępowania, podjęciu zawieszonego postępowania oraz wydaniu postanowienia o przedstawieniu zarzutu popełnienia przestępstwa²⁸.

W niniejszej pracy istotne będzie również przedstawienie statystyki przestępstw popełnianych z artykułów 299 k.k. oraz 165a k.k. Proceder prania brudnych pieniędzy zgodnie ze statystyką prowadzoną przez polską policję w latach 2010-2016 utrzymuje się na poziomie 210-422 stwierdzonych przestępstw rocznie, gdzie najwięcej – 422, stwierdzono w roku 2015 natomiast najmniej – 210, w 2014²⁹. Dla porównania w Stanach Zjednoczonych w latach 2015-2019 liczby te wahały się od 678-823³⁰. Dla finansowania terroryzmu statystyki w Polsce są już znacznie łagodniejsze gdyż w latach 2012-2017 popełniono tylko jedno przestępstwo z art. 165a i miało to miejsce w 2017 roku³¹. W tym momen-

25 Ministerstwo Finansów *Krajowa...* s. 77

26 Ibidem s. 79

27 Ibidem s. 79

28 Ministerstwo Finansów *Krajowa...* s. 79

29 <http://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny/przestepstwa-przeciwko-17/63924,Pranie-pieniedzy-art-299.html> (6.05.2020)

30 <https://www.heritage.org/node/10452/print-display> (6.05.2020)

31 <http://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny/przestepstwa-przeciwko-17/63444,Sprowadzenie-niebezpieczenstwa-w-innych-postaciach-art-165.html> (6.05.2020)

22 Ibidem s. 75

23 Ministerstwo Finansów *Krajowa...* s. 76

24 Ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu art. 2 ust. 2 pkt 8

cie dla porównania należy również przytoczyć stopień ryzyka popełnienia obu tych przestępstw. Zgodnie z „Basel AML Index 2019” Polska znajduje się na 102 miejscu pod względem ryzyka popełnienia tego rodzaju przestępstw i jest ono oceniane na poziomie 4.34 co szacuje się jako średnie ryzyko, przy czym ryzyko w USA przy znacznie większej liczbie popełnianych przestępstw rocznie jest oceniane jako 5.03 i jest szacowane również jako ryzyko średnie³². Zauważyć w tym miejscu należy, że mimo iż zorganizowane grupy przestępcze wolą prowadzić swoje działania w Stanach Zjednoczonych niż w Polsce (o czym świadczy roczna liczba popełnianych przestępstw) to ryzyko popełnienia przestępstwa prania brudnych pieniędzy bądź finansowania terroryzmu jest na tym samym - średnim poziomie. Co również istotne w „Basel AML Index 2019” większość krajów UE została oceniona jako kraje o mniejszym ryzyku niż Polska.

4. UWAGI KOŃCOWE

Reasumując, na bazie przytoczonych statystyk wywnioskować można, że polski system przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy i finansowaniu terroryzmu jest niewystarczający, gdyż ryzyko popełnienia tego rodzaju przestępstw utrzymuje się na średnim poziomie, mimo niskiego zainteresowania grup przestępczych naszym krajem. Spowodowane jest to opieszałością nowelizowania metod walki z praniem brudnych pieniędzy i przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu. Pomimo zaimplementowania wielu rozwiązań międzynarodowych, metody stosowane w innych krajach UE przynoszą lepsze rezultaty o czym świadczy mniejsze ryzyko popełnienia tych przestępstw przy większym zainteresowaniu grup przestępczych. W walce z finansowaniem terroryzmu i praniem brudnych pieniędzy istotny jest czas działania i szybkość reakcji, dlatego jedynym skutecznym rozwiązaniem jest ciągle rozwijanie tych systemów i implementacja nowelizowanych dyrektyw UE. Dla poprawy sytuacji w pierwszej kolejności powinny być zaimplementowane przepisy dyrektywy 2018/843³³, oraz dokończony proces legislacyjny związany z projektem ustawy o zmianie ustawy - Prawo dewizowe oraz niektórych innych ustaw, odnoszący się do regulacji kwestii związanych z tzw. kantorami internetowymi. Polski prawodawca powinien też szybciej reagować na zmiany i nowelizacje dyrektyw, ponieważ opóźnienie związane z zaimplementowaniem przepisów dyrektyw powinno być jak najmniejsze, a nie co najmniej dwuletnie jak w przypadku dyrektywy 2018/843.

BIBLIOGRAFIA

1. Ministerstwo Finansów, *Krajowa Ocena Ryzyka Prania Pieniędzy Oraz Finansowania Terroryzmu*, Warszawa 2019.
2. Kapica W., *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Praktyczny przewodnik*, Warszawa 2018.
3. Magierska M., *Na czym Polega pranie brudnych pieniędzy?* 24.10.2019r. <https://kruczek.pl/pranie-brudnych-pieniedzy/>
4. Mazur M., *Penalizacja prania pieniędzy*, Warszawa 2014.
5. Wasilewska-Śpioch A., *Facebook, BLIK, Gadu-Gadu, BitBay i stado nieświadomych mułów* 14.02.2019 r.
6. <https://zaufanatrzeciastrona.pl/post/facebook-blik-gadu-gadu-bitbay-i-stado-nieswiadomych-mulow/>
7. Rąpalski P., *Kraków. Dawny hotel Cracovia miał zmienić się w galerię handlową za łapówkę?* 19.12.2017r.
8. <https://krakow.naszemiasto.pl/krakow-dawny-hotel-cracovia-mial-zmienic-sie-w-galerie/ar/c3-4352179>
9. Ośrodek Informacji ONZ w Warszawie kwiecień 2013 r. <http://www.unic.un.org.pl/terroryzm/definicje.php>
10. Financial Action Task Force-Groupe d'action financière, *Report – Terrorist Financing*, Financial Action Task Force, 2008.
11. Statystyka Policja 2017r.
12. <http://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny/przestepstwa-przeciwko-17/63924,Pranie-pieniedzy-art-299.html>
13. Michel N., Burton D., *REPORT Markets And Finance Financial Privacy in a Free Society*, 23.09.2016r. <https://www.heritage.org/node/10452/print-display>
14. Statystyka Policja 2017
15. <http://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny/przestepstwa-przeciwko-1/63444,Sprowadzenie-niebezpieczenstwa-w-innych-postaciach-art-165.html>
16. Basel institute on Governance. *Basel AML Index 2019 A country ranking and review of money laundering and terrorist financing risks around the world*, August 2019.
17. Żyłka P., *Implementacja V dyrektywy AML. Czas na rozporządzenie?* 2.03.2020r. https://itsallaboutcompliance.com/system_compliance/aml_cft/implementacja-v-dyrektywy-aml-czas-na-rozporzadzenie/

32 Basel institute on Governance. *Basel AML Index 2019 A country ranking and review of money laundering and terrorist financing risks around the world*, August 2019 s. 4-6

33 https://itsallaboutcompliance.com/system_compliance/aml_cft/implementacja-v-dyrektywy-aml-czas-na-rozporzadzenie/ (6.05.2020)